

Hulpkelner
2de graad A-finaliteit
II-Hul-a

BRUSSEL

D/2024/13.758/123

Versie januari 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswerk, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang in de tweede graad

2.1.1 Samenhang binnen de studierichting Hulpkelner

De specifieke vorming wint aan betekenis als ze in samenhang met doelen uit de algemene vorming wordt gerealiseerd. Bij de beschrijving van de leerplandoelen worden enkele suggesties gedaan. We denken aan doelen uit het Gemeenschappelijk funderend leerplan in functie van gezonde voeding, teamwork, doelen uit het leerplan Nederlands, Engels en Frans met betrekking tot communicatie met de gast, Wiskunde in functie van ontvangen en verwerken van betalingen en het vergelijken van prijzen en Mavo bij het vergelijken van gerechten en dranken op basis van voedingswaarde en gezondheid ...

2.1.2 Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit

Binnen de A-finaliteit in het domein Voeding en horeca is een aantal studierichtingen sterk verwant met elkaar: Keukenmedewerker, Medewerker fastfood en Hulpkelner. Bij **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** gaan we hier dieper op in.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming en doelen die leiden naar de beroepskwalificatie Hulpkelner. Het is bestemd voor volgende studierichtingen: Hulpkelner duaal, Aanloop hulpkelner duaal* en Aanloop horeca duaal* (* afhankelijk van de invulling van de schoolcomponent en de aanloopcomponent).

Het leerplan is gericht op 24 uren per schooljaar. De school bepaalt zelf hoe ze de diverse rubrieken in het aantal voorziene lesuren aan bod laat komen.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Hulpkelner en het vormingsconcept

Het leerplan Hulpkelner is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In het leerplan ligt de nadruk op de economische, technische, sociale en talige vorming. De wegwijzers generositeit en gastvrijheid, uniciteit in verbondenheid, duurzaamheid, verbeelding en rechtvaardigheid maken er inherent deel van uit.

Economische vorming

Leerlingen in Voeding en horeca leren als toekomstige werknemer bewuste, creatieve, verantwoorde en duurzame keuzes maken met aandacht voor wereldwijde solidariteit en rechtvaardigheid. De leerlingen werken kostenbewust, vermijden verspilling en respecteren materialen.

Technische vorming

De leerlingen worden via deze studierichting technisch gevormd. Via praktische opdrachten verwerven ze essentiële vaardigheden. We zetten ze aan om na te denken over het waarom zodat ze inzicht verwerven in technieken en vaardigheden bij het bedienen.

Sociale vorming

Sociale vorming in Voeding en horeca is uitermate belangrijk: leerlingen worden gestimuleerd om op genereuze wijze met anderen in interactie te treden en zo duurzame sociale en relationele vaardigheden te ontwikkelen. Ze leren zich verplaatsen in de ander, ze ontdekken het effect van het eigen gedrag op anderen, ze komen zo tot constructief samenwerken.

Talige vorming

Talige vorming biedt heel wat kansen om de meertalige en veelzijdige wereld binnen de horeca op een gastvrije wijze te verbeelden en te ontsluiten. Daarnaast zullen leerlingen via deze vorming ook groeien in het communiceren met teamleden.

Generositeit en gastvrijheid

De horecasector is een heel diverse wereld: veelal komen verschillende leeftijden, talen, culturen samen. Leerlingen worden uitgedaagd om in die diversiteit genereus te zijn ten opzichte van de andere. Vanuit een gastvrije houding staat de leerling open voor een diversiteit van culturen en voedingsvoorkeuren. Via een correcte communicatie maakt de leerling verbinding met de gast.

Uniciteit in verbondenheid

In de horeca is teamwork een belangrijk gegeven. Een goede samenwerking vertrekt vanuit een sterke identiteit en sociale betrokkenheid. Leerlingen in de horeca worden extra gevormd op het vlak van sociale vaardigheden zodat ze kunnen samenwerken binnen een team en kunnen inspelen op de wensen van de gasten.

Duurzaamheid

Scholen en leerlingen werken mee aan een ecologische bewustwording zowel op school als op de leerwerkplek. Principes van korte keten zijn niet louter trends, maar zijn ingegeven vanuit de duurzaamheidsgedachte. Daarnaast worden leerlingen uitgedaagd om zuinig om te gaan met kostbare grondstoffen en energie met als doel middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten en te streven naar zo weinig mogelijk afval en voedselverlies. De leerlingen kunnen dat principe verwoorden en argumenteren ten aanzien van hun gasten. Duurzaam, verantwoord ondernemen blijft meer dan ooit belangrijk.

Verbeelding

In horeca is beleving een belangrijk gegeven. Om zich te kunnen inleven in de behoeften van gasten is het van belang dat leerlingen verbeeldend denken en handelen. Die creativiteit uit zich bij het toepassen van technieken, bij het uitoefenen van vaardigheden, bij het gastvrij omgaan met gasten. Tijdens het creëren van nieuwe concepten is verbeelding een belangrijke wegwijzer om gasten te verrassen en te verwennen.

Rechtvaardigheid

De studierichtingen in het studiedomein Voeding en horeca behoren tot de duurdere opleidingen. Zorgvuldig omgaan met studiekosten, het ter beschikking stellen van materiaal kan er toe bijdragen dat ook minder kapitaalkrachtige leerlingen de studierichting kunnen volgen. Hetzelfde geldt voor de gasten. Voeding is een basisbehoefte, voor elke inkomensklasse is een kwalitatieve en smaakvolle maaltijd belangrijk.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Overkoepelende vaardigheden

De leerlingen verkennen het vakgebied in zijn breedte, werken teamgericht en volgens de afspraken binnen een organisatie. Ze houden rekening met de voedingswaarde en gezondheid.

Het betreft meer algemene doelen die niet elke les aan bod hoeven te komen.

Vaktechnisch handelen in het restaurant

De leerlingen verwerven basiscompetenties in het restaurant bij het klaarmaken en het serveren van dranken, het opdienen van gerechten en het communiceren met gasten.

Economisch en duurzaam handelen

In het restaurant komen aspecten van economisch en duurzaam handelen aan bod. Leerlingen leren respectvol, kostenbewust en maatschappelijk verantwoord omgaan met productiemiddelen.

Voedselveilig en arbeidsveilig handelen

De leerlingen passen tijdens de voorbereiding, de dienst, het onderhoud de basisprincipes van arbeidsveiligheid en ergonomie, voedselveiligheid en hygiëne toe.

3.3 Opbouw

Het leerplan is ingedeeld volgens de hierboven vermelde krachtlijnen.

Dit leerplan biedt de ruimte om zelf keuzes te maken in het clusteren van doelen en zo tot dwarsverbanden te komen. Het is niet de bedoeling om de doelen in chronologische volgorde af te werken. Maak daarover afspraken binnen de vakgroep zodat er een horizontale en verticale afstemming is.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de tweede graad

Binnen het studiedomein Voeding en horeca zijn volgende studierichtingen die leiden tot een onderwijskwalificatie 2 sterk verwant: Keukenmedewerker, Medewerker fastfood en Hulpkelner.

Elke studierichting heeft zijn eigenheid, maar anderzijds zijn er ook overeenkomsten op het vlak van werken in een organisatie, economisch, duurzaam, voedselveilig en arbeidsveilig handelen.

Ook zijn er inhoudelijk heel wat gelijkenissen met het leerplan van Restaurant en keuken (2de graad A-finaliteit).

Onderstaand schema maakt duidelijk dat keukenvaardigheden niet voorkomen in de studierichting Hulpkelner. Anderzijds zullen vaardigheden in het restaurant in de studierichting Keukenmedewerker niet aan bod komen. In de studierichting Medewerker fastfood worden zowel in keuken en restaurant technische vaardigheden aangereikt, maar dan in de context van snelle restauratie.

Keukenmedewerker	Medewerker fastfood	Hulpkelner
Overkoepelende vaardigheden		
Vaktechnisch handelen in de keuken		
	Vaktechnisch handelen in het restaurant	
Economisch en duurzaam handelen		

Een aantal leerplandoelen kan je in samenhang realiseren met je collega van de algemene vorming waardoor ze meer betekenis krijgen.

We denken aan:

- Het efficiënt en respectvol samenwerken (I-II-III-GFL LPD 6);
- het communiceren met gasten (II-Ned-a LPD 5, 9; II-Eng-a LPD 3, 4; II-Eng-a LPD 3, 4);
- het opnemen van de bestelling en het toepassen van verkooptechnieken (II-Ned-a LPD 5,9; II-Eng-a LPD 3, 4; II-Fra-a LPD 3, 4);
- het ontvangen en verwerken van betalingen en het vergelijken van prijzen (II-Wis-a LPD 2, 3);
- het vergelijken van gerechten en dranken op basis van voedingswaarde en gezondheid (II-Mavo-a LPD 14).

3.4.2 Samenhang met de 3de graad

De studierichting Hulpkelner bereidt leerlingen inhoudelijk voor op een aantal elementen van de studierichting Restaurant en keuken in de 3de graad. De leerinhouden met betrekking tot het vaktechnisch handelen in de keuken kwamen echter niet aan bod.

3.5 Aandachtspunten

Dit leerplan is opgemaakt voor een duale studierichting. Dat betekent dat de leerplandoelen in nauwe samenwerking met de mentor op de leerwerkplek moeten worden gerealiseerd. Dat gebeurt onder meer via een opleidingsplan. Het is een communicatiemiddel om duidelijke afspraken te maken over de inhoud, de taakverdeling en planning van de opleiding en wordt op maat van de beginsituatie van de leerling uitgewerkt.

Als hulpkelner kunnen leerlingen in diverse horecabedrijven worden tewerkgesteld. Dat gaat van klassieke restaurants tot meer informele eetgelegenheden, feestzaal, traiteur, roomservice, mobiele restauratie ...

De horecasector is heel divers op het vlak van concepten, doelgroepen ... Bovendien is de sector voortdurend in beweging. Door vanuit dat perspectief leerinhouden aan te brengen, ontdekken leerlingen de ruime waaier van kansen en mogelijkheden in Voeding en horeca.

Het kan zinvol zijn om via bedrijfsbezoeken dieper in te gaan op de diversiteit van horecabedrijven.

Het leerplan bestaat uit leerplandoelen waarin kennis, inzichten, vaardigheden al dan niet samen aan bod komen. Technische vorming en praktische vorming gaan hand in hand en spelen op elkaar in. Zo kunnen kenniselementen aan bod komen in de praktijk bij het inoefenen van technische vaardigheden. De klemtoon ligt steeds op het uitvoeren (vanuit het concreet toepassen inzichten bijbrengen).

In de studierichtingen in Voeding en horeca besteden we extra aandacht aan de ontwikkeling van soft skills. De wegwijzers (zie 3.1) zijn daarvoor richtinggevend. In een aantal leerplandoelen zijn deze expliciet opgenomen, bv. afspraken binnen de organisatie naleven (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**) en respectvol samenwerken (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**), in andere gevallen zijn ze opgenomen in de wenken (bv. gastvrijheid, relationele en communicatieve vaardigheden, flexibel omgaan met wisselende situaties ...).

Via die soft skills kan je werken aan een attitudevorming. Maak ze concreet in waarneembaar gedrag zodat ze evalueerbaar zijn. Ook op dat vlak zijn er verbindingen met het Gemeenschappelijk funderend leerplan.

Voedselveiligheid en arbeidsveiligheid zijn in horeca uitermate belangrijk waar je als leraar permanent aandacht aan besteedt opdat ook leerlingen het zich eigen maken.

Je kan heel wat digitale competenties inzetten met behulp van standaard kantoorsoftware (tekstverwerker, rekenblad, presentatie ...). Ook het gebruik van specifieke software die wordt gebruikt bij voorraadadministratie, verkoop, reservatie ... krijgt aandacht in dit leerplan.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Overkoepelende vaardigheden

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 + De leerlingen situeren de functie van hulpkelner binnen het vakgebied horeca.

Wenk: Je kan het vakgebied horeca verkennen met de leerlingen en dat bekijken vanuit het perspectief van de functie van hulpkelner: Wat zijn de arbeidsomstandigheden (service coupé, werken in vrije tijd)? Wat zijn de toekomstmogelijkheden? In welke bedrijven kan je met die opleiding aan de slag? Beperk je dus zeker niet tot klassieke restaurants, maar richt je ook naar hotel-restaurant, bistro, brasserie, taverne, feestzaal, traiteur, mobiele restauratie ... Speel zeker in op de leefwereld van de leerling en benadruk de positieve elementen in elke uitbatingvorm.

Wenk: Je kan dit benaderen vanuit een innovatieve en creatieve kijk op de sector:

- Welk horecaconcept spreekt je aan?
 - Naar welke doelgroep richten ze zich? Hoe zie je dat?
 - Wat is typisch voor die uitbatingvorm?
 - Welke sfeer wordt er nagestreefd?
 - Hoe is die zaak georganiseerd? Welke typische infrastructuur tref je hier aan?
 - Welke functies tref je hier aan?
 - Wat is het typische voorkomen en kledij van het personeel?
 - Welke uitstraling wordt beoogd?
 - Welke nieuwe technologieën en innovaties tref je hier aan?

Wenk: Je kan leerlingen aanzetten om nieuwe ontwikkelingen en nieuwe concepten te ontdekken.

Wenk: Je kan leerlingen hun werkplek laten voorstellen voor de klas en onderling laten vergelijken aan de hand van enkele criteria.

LPD 2 De leerlingen handelen volgens procedures en organisatiecultuur.

Wenk: Je kan het leerplandoel linken aan de schoolafspraken en het arbeidsreglement waarbij de leerlingen een aantal afspraken op het vlak van stiptheid, verzorgd voorkomen, beroepsfierheid, correct taalgebruik, voorbereiding ... gedisciplineerd moeten opvolgen zoals ze dat later ook voor hun toekomstige stagegever of werkgever zullen moeten doen.

Wenk: Je kan je ook richten op het verschil in cultuur tussen die van de jongere en de huisstijl van een bedrijf. Je kan leerlingen de verschillen in organisatiecultuur tussen een aantal bedrijven laten verkennen en laten reflecteren over zichzelf.

Wenk: Via het rapporteren aan de eindverantwoordelijke kan je wijzen op de individuele verantwoordelijkheid van de leerling.

LPD 3 De leerlingen communiceren respectvol en werken efficiënt samen binnen het keuken- en restaurantteam met het oog op een kwaliteitsvolle dienstverlening.

Wenk: Een belangrijk aspect van samenwerken is communicatie. Benadruk het respectvol omgaan met mekaar, het gepast reageren bij feedbackmomenten. Houd rekening met culturele verschillen op school en op de werkvloer. De leerlingen verwerven inzicht in communicatietechnieken en -middelen. Beklemtoon het doelgericht communiceren tussen keuken en restaurant (uitwisseling info i.v.m. gerechten; aanwijzingen i.f.v. keuze borden, bestek, opvolgen verloop dienst ...) zodat een kwaliteitsvolle dienst is verzekerd. Je kan eveneens inzetten op een correcte communicatie met leraar en mentor via mail, telefoon, sms in diverse situaties (afwezigheid, ziekte, te laat ...).

Wenk: Het efficiënt samenwerken vertaalt zich in het formuleren van duidelijke taken en verantwoordelijkheden en die volgens afspraak uitvoeren. Dat veronderstelt ook vertrouwen in zichzelf en in mekaar. Door het formuleren van een uitdagend gemeenschappelijk doel ontstaat er betrokkenheid. Positieve bekrachtiging zal betere resultaten afwerpen.

Wenk: De leerlingen leren zich flexibel opstellen bij gewijzigde omstandigheden: snel wisselen van taken zodat het gemeenschappelijk doel wordt bereikt.

Wenk: Je kan leerlingen aanzetten tot zelfreflectie: wat is mijn rol en verantwoordelijkheid in het team? Hoe kan ik bijdragen tot een goede teamsfeer? Hoe kunnen we als team efficiënt samenwerken? Een teamoverleg na de (praktijk)les, ondersteund door een peerevaluatie kan daartoe bijdragen. Je kan de leerling voorbereiden op een team-, functionerings- of leerlinggesprek waarbij ze werkpunten formuleren en leren omgaan met feedback.

LPD 4 + De leerlingen vergelijken gerechten op het vlak van gezondheid.

Wenk: De leerlingen verwerven inzicht in gezonde voeding. Daarvoor zullen de

basisprincipes van voedingsleer, de rol van de voedingsstoffen en -middelen, voedingswaarde van de grondstoffen, allergenen zeker aan bod komen.

Wenk: Je leert de leerlingen hun voedingsgedrag vergelijken met actuele adviezen over gezonde voeding. Je kan daarbij gebruik maken van de voedingsdriehoek.

Wenk: Je kan door het analyseren de vermeldingen op het etiket begrippen zoals voedingsstoffen, allergenen, nutriscore, kJ (kilojoule) ... aanbrengen en producten onderling vergelijken.

Wenk: Je kan bij het vergelijken vertrekken van de menu- en drankenkaart van de werkplek.

Wenk: Je kan het leerplandoel concreet maken door in te spelen op wensen van de gast op basis van hun cultuur, overtuiging, geloof, voedingsvoorkeur, intolerantie of allergie ... (lactosevrij, glutenvrij ...). Je kan daarbij vertrekken vanuit de diversiteit van de leerlingen.

4.2 Vaktechnisch handelen in het restaurant

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 5 De leerlingen bereiden restaurant-, bar- en officetaken voor.

Wenk: Je kan gebruik maken van een stappenplan. Organiseer de voorbereiding in verschillende formules zoals gastronomisch restaurant, bistro, brasserie, taverne, terras ... zodat leerlingen die vaardigheden in de praktijk kunnen inoefenen. De leerlingen verkennen zo het verschil in organisatie tussen de verschillende concepten.

Wenk: Je kan via een mondelinge bevraging bij het begin van de praktijkles (het te serveren menu, het verloop van de dienst, de vaktermen die aan bod komen ...) het belang van een goede voorbereiding benadrukken.

Wenk: De leerlingen voeren alle voorbereidende werkzaamheden uit voor de dienst, in restaurant, bar en office. We denken aan de mastiek, schikken van de tafels volgens een zaal- of terrasplan, mise en place voor de verschillende werkruimtes zoals het restaurant (indekken van de tafels), de bar ...

Wenk: De leerlingen hebben aandacht voor sfeerschepping en beleving (verlichting, geluid, geur, multimedia, temperatuur, tafeldecoratie, sfeerelementen ...) en voeren dat uit volgens vooropgestelde formules of thema's.

LPD 6 De leerlingen geven basisinformatie over de meest voorkomende dranken in het restaurant.

- ★ Productkennis (basis): assortiment, seizoenen, prijs, kwaliteitskenmerken, uitzicht, houdbaarheid, versheid, toepassingsmogelijkheden, plant-based

Wenk: Een goede basiskennis is voor de hulpkelner cruciaal. Voorkom een encyclopedische benadering door een selectie te maken en die kennis steeds te integreren met praktische oefeningen. Beperk je dus tot de voornaamste dranken die ook op de drankenkaart op school of op de werkplek aan bod komen.

- Wenk: Aan de hand van een algemene indeling van de dranken in productgroepen (water, frisdranken, fruitsappen, aperitieven, bieren, wijnen, koffie en thee) kunnen leerlingen die situeren.
Je kan elke productgroep kort bespreken op het vlak van assortiment (bv. verschillende wijntypes), toepassing (bv. rol van een aperitief) en serveerwijze (bv. soort glas).
Je leert leerlingen de vermeldingen op het etiket analyseren.
- Wenk: Je kan dat thematisch of per seizoen aanpakken en leerlingen aan de hand van een sjabloon een aantal dranken van werkplek laten bespreken.
- Wenk: Net zoals bij producten in de keuken kan je inspelen op streekproducten in functie van duurzaamheid en kwaliteit (bv. Belgische minerale waters).

LPD 7 De leerlingen passen basistechnieken toe bij het bereiden en schenken van koude en warme dranken.

- Wenk: De leerlingen oefenen in het bereiden en afwerken van warme dranken zoals koffie, thee en samenstellingen (Irish coffee ...), het samenstellen en afwerken van eenvoudige aperitieven (mocktail), het serveren van water, frisdrank (home made ice tea), sappen (smoothie), bier en wijn ...
- Wenk: Via dit doel kan je basistechnieken inoefenen zoals het openen van een wijnfles met een kelnermes, het openen van fles met kurk en 'muselet' (champagne, bieren van hoge gisting, alcoholvrije schuimwijn ...). Je kan een sommelier uitnodigen als gastspreker.
- Wenk: Je kan de leerlingen vertrouwd maken met het gebruik van een espressomachine door dit in te oefenen in een koffiobar. Denk aan de soorten koffies en bijhorende termen (espresso, ristretto, cortado, lungo, americano, latte, macchiato ...).
- Wenk: Je kan leerlingen laten kennismaken met het tappen van bieren via een tapcursus in een brouwerij.
- Wenk: Bij het bereiden kan je inzetten op smaakbeleving door leerlingen de verschillende smaken, aroma's en de kwaliteit van de volledige bereiding te laten beoordelen. Leerlingen zullen de juiste woordenschat moeten verwerven zodat ze die beoordeling correct kunnen verwoorden. Dat kan worden ingeoefend in samenwerking met het vak Nederlands.

LPD 8 De leerlingen gebruiken het juiste restaurantmateriaal in functie van een opdracht.

- Wenk: Beperk je tot het meest voorkomende restaurantmateriaal (meubilair, linnen, porselein, bestek, glaswerk, komfoor, warmhoudplaatje, rollend materiaal, klein materiaal ...) dat in een professioneel restaurant voorkomt en waarmee een hulpkelner aan de slag zal gaan.
- Wenk: Je kan via een bedrijfsbezoek specifiek materiaal in het restaurant verkennen (bv. bezoek groothandel, horecazaak, horecabeurs ...).
- Wenk: Via techniekkaarten kunnen de leerlingen zich een visueel beeld vormen van het materiaal waarmee ze zullen werken tijdens de dienst. Je kan eventueel fiches van de werkplek gebruiken.
- Wenk: Je leert leerlingen hun keuze van materiaal motiveren op basis van kwaliteit,

gebruikstoepassing en duurzaamheid.

Wenk: Dat doel kan je in samenhang zien met het onderhouden van materiaal (LPD 19) en arbeidsveiligheid (LPD 20).

LPD 9 De leerlingen stellen zich gastvriendelijk op bij het onthaal, de bediening en het afscheid nemen van de gast.

Wenk: In het vakgebied horeca spreken we van gasten in plaats van klanten (hospitality). Oefen met de leerlingen in het gastvrij handelen tijdens elk contact met de gast waarbij ze op een vriendelijke en discrete manier hulp bieden waar nodig en empathie tonen, flexibel omgaan met gewijzigde situaties. Je kan de basisregels van (tafel)etiquette en voorkomendheid toepassen.

Wenk: Je kan ook het integer handelen benadrukken: rekening houden met de privacy van de gast, ethisch handelen, volgens de deontologische code van het bedrijf ...

Wenk: Je kan dit bespreken aan de hand van concrete situaties. Bv. Hoe gaat het bedrijf om met gasten bij het sluitingsuur? Hoe reageer je op dronken of agressieve gasten?

Wenk: De leerlingen maken een onderscheid tussen verschillende soorten gasten zodat ze kunnen inspelen op de specifieke wensen met respect voor culturele verschillen en behoeften (bv. kinderen, andersvaliden).

LPD 10 De leerlingen communiceren met gasten op een formele manier.

★ Interculturele gebruiken, etiquette

Wenk: De leerlingen lichten het menu, gerechten en dranken toe, informeren naar wensen, verschaffen informatie met betrekking tot allergenen ...

Wenk: De leerlingen reageren correct op vragen, opmerkingen en klachten van de gast door gebruik te maken van het juiste taalregister. Benadruk ook het belang van de lichaamstaal (non-verbale communicatie).

Wenk: Je kan met de leerlingen ook de communicatie via telefoon inoefenen bv. opname reservatie, verschaffen van inlichtingen ...

LPD 11 De leerlingen bedienen gasten kwaliteitsvol.

Wenk: De klemtoon ligt op het technisch handelen: opdienen en afruimen, lezen van het tafel- of terrasplan, discreet bewegen, juiste kracht en snelheid, volgens het ritme van de gast, oogcontact, correcte houding ... met het oog op een kwaliteitsvolle dienstverlening.

Wenk: Kwaliteitsvol bedienen uit zich in zorgvuldig werken, aandacht voor details, het eigen werk controleren op fouten, het voortdurend reflecteren en zich bijsturen met het oog op het bereiken van de verwachte kwaliteit. Je kan dat zowel op het niveau van het proces als op het eindproduct nastreven en je kan het als onderliggend doel zien voor heel wat leerplandoelen.

Wenk: Denk aan verschillende formules voor de restaurantdienst zoals gastronomisch restaurant, bistro, brasserie, taverne zodat leerlingen die vaardigheden in de

praktijk kunnen inoefenen. De leerlingen verkennen het verschil in organisatie tussen de verschillende concepten.

Wenk: Je kan ook de verschillende soorten diensten of organisaties zoals inzetmethode, Franse dienst, Engelse dienst, 'plate service' of 'service à l'assiette', Russische dienst, banketdienst, buffetdienst (free flow), receptie, walking dinner aan bod laten komen.

Wenk: Je kan werken met (digitale) uitgewerkte serveerkaarten van elke dienst als extra hulpmiddel ter voorbereiding op de praktijkles. Op het einde van de praktijkles kan je de meest voorkomende techniekfouten remediëren door middel van een demonstratie.

LPD 12 De leerlingen nemen de bestelling op en passen verkooptechnieken toe.

Wenk: Beklemtoon het doelgericht communiceren via oogcontact en alert en nauwgezet opvolgen zodat een kwaliteitsvolle dienst is verzekerd. De leerlingen werken nauwgezet en volledig zodat er geen misverstanden ontstaan.

Wenk: De leerlingen verkennen verschillende vormen van doorgeven van bestellingen met hun voor- en nadelen: via een bestelbon, gebruikmakend van een elektronische kassa of specifieke software, met behulp van QR-code ...

Wenk: Je kan leerlingen wijzen op het belang van proactief handelen als kelner: een kelner is een commerciële medewerker en zal de gemiddelde besteding per gast trachten te verhogen. Verken met de leerlingen de verschillende verkooptechnieken en oefen die in met behulp van een koffiekaart, tijdelijk aanbod in functie van het seizoen of thema ...

LPD 13 De leerlingen ontvangen en verwerken betalingen.

Wenk: Afhankelijk van de bevoegdheid zal de hulpkelner niet alleen de rekening brengen, maar ze ook maken en afrekenen.

Wenk: Je kan met de leerlingen de verschillende betalingsmiddelen verkennen (cash, betaal- en kredietkaart, QR ...).

Wenk: Dit doel staat in nauw verband met het opnemen van de bestelling (LPD 12) en bouwt erop verder. De leerlingen zullen hetzelfde elektronisch kassasysteem of dezelfde specifieke software gebruiken bij het maken en afdrukken van de rekening.

Wenk: De leerlingen oefenen in functionele rekenvaardigheden (wisselgeld teruggeven).

4.3 Economisch en duurzaam handelen

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 14 De leerlingen gaan duurzaam om met productiemiddelen.

Wenk: Het begrip duurzaamheid (people – planet – prosperity) wordt aan de hand van concrete voorbeelden in het restaurant toegelicht: verspilling vermijden van

grondstoffen (bv. fruitgarnituur cocktail ...), creatief omgaan met overschotten, zuinig gebruik van gas, water, elektriciteit, onderhoudsproducten, kostprijsbewust werken, respectvol omgaan met materiaal en infrastructuur. Je kan dat situeren in het bredere kader van duurzaam handelen.

Wenk: Je kan leerlingen leren reflecteren over de belangrijke rol die voeding inneemt in het dagelijks leven. Je kan dat economisch benaderen, maar evenzeer op maatschappelijk vlak. Denk aan thema's zoals ecologische voetafdruk, transformatie naar veilig, gezond, voedzaam en betaalbaar voedsel, bioproducten, eerlijke handel (fairtrade), [duurzame ontwikkelingsdoelen](#), voedselverspilling, keuze voor vegetarische of veganistische gerechten ...
Je kan dat illustreren met behulp van voorbeelden van horecabedrijven die dat uitdrukkelijk opnemen in hun missie en dat ook zichtbaar maken in hun concept.

LPD 15 De leerlingen vergelijken prijzen van grondstoffen en materiaal.

★ Beveragecost en wastecost

Wenk: De leerlingen krijgen via dit leerplandoel inzicht in de kostprijs van [hulpstoffen](#), grondstoffen en materiaal en houden ook rekening met verpakking, transportkost, levertermijn, kwaliteitsverschillen. Je kan het verband leggen met duurzaam omspringen met productiemiddelen (zie vorig LPD).

Wenk: Je kan leerlingen prijzen laten opzoeken, aankooprijzen noteren op productiefiches, bij gebruiksaanwijzingen van materiaal, prijzen vergelijken ...

Wenk: Benadruk het verschil tussen de aankooprijz van de grondstof en de verkoopprijs op de menukaart.

Wenk: Bij wijze van uitbreiding kan je een eenvoudige kostprijsberekening (beveragecost) maken. Daarbij komen functionele rekenvaardigheden aan bod en kan je digitale competenties inzetten (bv. een rekenblad met al dan niet vooraf ingestelde formules).

Wenk: Je kan het doel uitbreiden door de waarde van het afval en uitval te berekenen (wastecost, rendementstest) bv. waste bij vat bier, wijnverkoop per glas ...
Je kan verwijzen naar het wastebeleid van de werkplek.

4.4 Voedselveilig en arbeidsveilig handelen

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 16 De leerlingen passen de voorschriften van persoonlijke hygiëne toe.

Wenk: Handhygiëne en kleding zijn voor een hulpkelner belangrijk. Benadruk de verantwoordelijkheid die leerlingen hebben ten opzichte van de gast.

Wenk: Het systematisch benadrukken, sensibiliseren en inoefenen zal leiden tot het automatiseren van die handelingen.

LPD 17 De leerlingen passen basis HACCP-principes en milieuwetgeving toe.

- ★ Basisprincipe van autocontrole, autocontrolelegids
 - Hygiënische kledij
 - Respecteren van stromen en zones (flow van grondstof, personen, verpakking en afval)
 - Temperatuurbewaking van ontvangst tot product (koude en warme keten)
 - Gevaren (fysisch, chemisch, biologisch en allergenen)
 - Afvalverwerking en milieuvoorschriften

Wenk: Je kan de principes concreet maken door ze aan de hand van de HACCP-procedure op school of op het werk te bespreken en ze in te bedden in praktijkoefeningen. Het systematisch benadrukken, sensibiliseren en inoefenen zal leiden tot het automatiseren van die handelingen.

Wenk: Je kan leerlingen daarin verantwoordelijkheid laten nemen door bv. per praktijkbeurt een HACCP-verantwoordelijke aan te stellen, de HACCP-taken te verdelen, registratie ...

Wenk: Daarnaast kan je leerlingen via de autocontrolelegids horeca laten kennismaken met enkele belangrijke basisbegrippen en -principes (bv. besmettingsgevaar, micro-organismen, kruiscontaminaties, traceerbaarheid, meldingsplicht, GMP, GHP)

Wenk: Bespreek met de leerlingen de mogelijke gevaren verbonden aan allergenen zodat ze op de hoogte zijn van de procedure op school en op het bedrijf. Je kan leerlingen de aanwezige allergenen laten opzoeken van de grondstoffen op het etiket en die laten noteren op een receptfiche.

Wenk: De leerlingen respecteren de milieuwetgeving en leven de afspraken na met betrekking tot het sorteren van afval, verwerken van herbruikbare verpakking en leeggoed.

LPD 18 De leerlingen verpakken, etiketteren en passen de juiste opslag- en bewaarstechnieken toe.

- ★ FIFO en FEFO
 - Verband tussen temperatuur en bewaring
 - Wettelijke bepaling m.b.t. etiketteren van niet voorverpakte producten en vermelding van allergenen

Wenk: De leerlingen leggen het verband tussen temperatuur en bewaring. Je kan de factoren bespreken die de groei van micro-organismen beïnvloeden.

Wenk: Je leert de leerlingen oefenen in het correct en consequent etiketteren. Je kan gebruik maken van het eventueel op school aanwezige etiketteersysteem. Bespreek de basisregelgeving in verband met etiketteren van niet voorverpakte producten en het vermelden van allergenen.

Wenk: Je kan met de leerlingen de verschillende bewaarstechnieken en hun belangrijkste voor- en nadelen verkennen.

LPD 19 De leerlingen onderhouden materiaal en ruimtes.

Wenk: Bij het onderhoud stemmen de leerlingen de techniek, hoeveelheid en soort schoonmaakproduct af op de reinigungsopdracht en de graad van vervuiling.

- Wenk: Je leert leerlingen inzicht verwerven in de juiste volgorde bij het uitvoeren van de vaat, het reinigen en desinfecteren.
- Wenk: De leerlingen krijgen inzicht in de verschillende reinigingsproducten en dosering bij het uitvoeren van het onderhoud.
- Wenk: Je kan gebruik maken van een stappenplan, het reinigingsplan en de richtlijnen zoals die opgenomen zijn in de HACCP-procedure van de school of werkplek.
- Wenk: De richtlijnen in verband met het onderhoud van materiaal kan je ook opnemen in de gebruiksaanwijzing of (veiligheids)instructiekaart (LPD 8). Bespreek ook hoe leerlingen bij het onderhoud materiaal moeten controleren en afwijkingen of storingen dienen te melden (in functie van technisch onderhoud).

LPD 20 De leerlingen respecteren basisveiligheidsregels bij gebruik van materiaal en handelen ergonomisch.

- Wenk: Je verwijst naar de instructies op de veiligheidsfiches van materiaal en chemische producten en je leert de leerlingen die nauwgezet op te volgen.
- Wenk: Je kan veiligheid op het werk kaderen in het breder kader van welzijn op het werk in functie van een duurzame tewerkstelling.
- Wenk: Je leert de leerlingen de meest voorkomende veiligheidspictogrammen verkennen (bv. bij het omgaan met onderhoudsproducten, in het kader van brandveiligheid en evacuatie).
- Wenk: Je bespreekt het belang van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM).
- Wenk: Je leert de leerlingen het belang van ergonomie in het restaurant inzien. Denk aan het toepassen van de juiste hef- en tiltechnieken, maar ook aan een correcte houding in de bar of restaurant ...
- Wenk: Enkele eenvoudige EHBO-handelingen bij snijwonden, brandwonden, uitglijden en flauwte kunnen aan bod komen.
De klemtoon ligt op het gepast reageren: rustig blijven, verantwoordelijke verwittigen, eenvoudige hulp bieden.
Je kan dat in het begin van het schooljaar of tijdens een 'veiligheidsweek' grondig bespreken aan de hand van een didactische affiche, demonstratie door een Rode Kruis-medewerker en het opnemen in de leidraad praktijk.

4.5 Onderzoekend leren

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 21 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem of een uitdaging door wetenschappen, wiskunde of technologie geïntegreerd aan te wenden binnen de context van restaurant.

- Wenk: Dit leerplandoel kan je op een projectmatige manier realiseren. Het kan gaan om een probleem of uitdaging die kleinschalig is en aansluit bij de leefwereld van de leerlingen.
- Wenk: Het is aangewezen om te vertrekken van een specifieke situatie. Leerlingen zetten

kennis en vaardigheden in door creatief denken: ze bedenken mogelijke oplossingen, wegen ze tegenover elkaar af en maken keuzes. Stappenplannen kunnen dat proces ondersteunen. Een probleemoplossend proces verloopt systematisch, maar kan je niet voorstellen als een vast ritueel of recept.

Wenk: Je kan een informatierijke omgeving voorzien waarin leerlingen vlot inspiratie kunnen verzamelen. Het is waardevol om ook tussentijdse resultaten te bespreken. Leerlingen kunnen ook feedback aan elkaar geven.

Wenk: Goed gekozen problemen of uitdagingen kunnen spontaan aanleiding geven tot integratie van meerdere domeinen of disciplines. Voorbeelden van problemen en uitdagingen waarvoor een relatief eenvoudige (model)oplossing kan worden ontwikkeld:

- Een bereiding van een nieuwe koude of warme drank uittesten en de bereidingswijze en de kwaliteit van het eindproduct beoordelen (LPD 7);
- een nieuw of aangepast product of dienst ontwikkelen op basis van duurzaamheidscriteria (waste, grondstofkosten ...) (LPD 14, 15);
- de samenstelling van voeding en dranken vergelijken op basis van voedingswaarde en gezondheid, aanwezigheid van allergenen en voorstellen formuleren om in te spelen op de wensen van de gast (LPD 4 +, 6);
- het vergelijken van het persoonlijk voedingsgedrag met actuele adviezen van gezonde voeding aan de hand van de voedingsdriehoek. (LPD 4 +)

Wenk: Je kan aandacht besteden aan keuzes die leerlingen maakten bij het ontwerpen van een oplossing. Leerlingen kunnen die beargumenteren en hun denkproces illustreren: door foto's te nemen van deeloplossingen; documentatie te verzamelen; tekeningen, schema's, eenvoudige berekeningen te maken; een proefmodel samen te stellen ... Leerlingen kunnen keuzes maken aan de hand van criteria als beoogde doelstellingen, beschikbaarheid van gegevens, tijd, middelen.

Wenk: De leerlingen ontwerpen een oplossing, maar hoeven die oplossing niet effectief te realiseren. De oplossing kan verschillende vormen aannemen en moet worden getest of geëvalueerd: een nieuwe of aangepaste werkwijze, een interventie, een technisch systeem (product, apparaat ...).

5 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen of Sustainable Development Goals (SDG's) zijn de 17 doelstellingen en subdoelstellingen die de Verenigde Naties goedkeurde in 2015. Deze doelen moeten mensen en landen aanzetten tot actie in domeinen die van cruciaal belang zijn voor de mensheid en de planeet. De doelstellingen zijn geïntegreerd en ondeelbaar en zorgen voor een evenwicht tussen de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: de economische, sociale en milieudimensie. De doelstellingen kunnen worden onderverdeeld in vijf thema's: mensen (people), planeet (planet), welvaart (prosperity), vrede (peace) en partnerschap (partnership).

Huisstijl

De huisstijl van een organisatie of bedrijf is de bewust gekozen wijze van presentatie naar buiten toe. In de enge definitie is een huisstijl de visuele identiteit van een organisatie (logo's, kleur, typografie, opmaak, bedrijfskledij ...) Ruimer gaat het ook over gedrag en communicatie.

Hulpstoffen

Hulpstoffen zijn stoffen die bij de productie worden gebruikt om tijdens de bewerking of verwerking aan een bepaald technologisch doel te beantwoorden. In de warenwetgeving maakt men een onderscheid tussen technische hulpstoffen en additieven op basis van hun relatie tot het hoofdingrediënt, de productiefase waarin de stof wordt ingezet en het al dan niet deel uitmaken van het eindproduct. In een financiële context zijn het stoffen die bij de productie gebruikt wordt, maar geen bestanddeel zijn van het nieuwe product. Bv. verpakking, water, energie (elektriciteit, gas ...), onderhoudsproducten.

In een financiële context zijn het stoffen die bij de productie wordt gebruikt, maar geen bestanddeel zijn van het nieuwe product. Bv. verpakking, water, energie (elektriciteit, gas ...), onderhoudsproducten.

Organisatiecultuur

Onder 'organisatiecultuur' van een bedrijf verstaan we de fundamentele waarden en normen van dat bedrijf die zelden expliciet gedefinieerd zijn, maar altijd tot uiting komen in de uitstraling van het bedrijf en het gedrag en de overtuiging van alle werknemers. Aspecten van organisatiecultuur zijn: vestimentaire code, sociale voordelen, organisatie van de werkplek en werkuren, managementstijl, vitaliteit van het bedrijf ...

Productiemiddelen

Productiemiddelen zijn middelen zoals arbeid, machines, energie, goederen en grondstoffen die worden gebruikt om bepaalde goederen, zaken of diensten voort te brengen.

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

6.1 Infrastructuur

Praktijklokalen met de nodige nutsvoorzieningen voor activiteiten in restaurant en keuken:

- eenvoudige keuken (afwerkingskeuken bestaande uit fornuis, oven ... in functie van het regenereren of afwerken van gerechten);
- een restaurant, met de mogelijkheid tot het verzorgen van een restaurantdienst in verschillende concepten;
- een onthaalbalie uitgerust voor het bijhouden van reservaties en het maken van de rekeningen,
- office- en afwasruimte;

- koelkast en diepvries;
- lesruimte
 - met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
 - met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
 - met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
 - met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- leerlingenvestiaire met de nodige hygiënische voorzieningen;
- voedingsmiddelenmagazijn (economaat).

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

6.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

- Keukenmateriaal: basismateriaal in functie van het inoefenen van de leerplandoelen met betrekking tot het bedienen van gasten.
- Restaurantmateriaal waaronder bestek (serveerbestek, steakmessen, visbestek ...), barmeubel met koeling voor dranken, borden, decoratie, dienplateau, dienstcommode, diensttafels, dispenser met papier, fruitpers, glaswerk, glazen karaffen, glazen kommen, groentekommen, kassa, klopper, koffiezetapparaat, linnen, messen voor versnijding in restaurant of office, muziekinstallatie, peper- en zoutstellen, pepermolens, porseleinen vaatwerk, sauskommen, servetten, standaard barmateriaal, snijplanken, soepterrines, soeplepel, stoelen restaurant, tafels restaurant, terrines, verwarmplaten (réchaud), vestiaire gasten, vingerbowls, wijnemmer.
- Hygiëne en vaatwas: handwasbak, handwasmiddelen en handdesinfectie, vaatwasmachine, vuilnisbakken.
- Gereedschappen, machines, onderhoudsproducten om het onderhoud en desinfectie van het lokaal, de machines en gereedschappen te verzorgen.
- Verpakken en etiketteren: dispensers, verpakkingsfolie en verpakkingsrecipiënten, etiketteersysteem met labelprinter of alternatief systeem.
- Grondstoffen en hulpstoffen om drankenbereidingen en basistechnieken te kunnen uitvoeren.

6.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen in functie van het gebruik van arbeidsmiddelen, conform de voorschriften.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
---------------------	----------	-------------

Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen minimumdoelen (MD) en doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen en doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1 +	-
2	BK 1
3	BK 1, BK 2
4 +	-
5	BK 5
6	BK f
7	BK 7
8	BK d
9	BK 6; BK e
10	BK e
11	BK 2; BK 8; BK g
12	BK h
13	BK 9
14	BK 3
15	BK 3; BK c
16	BK 4; BK 11
17	BK 4 ; BK 11 ; BK a ; BK j
18	BK a; BK i
19	BK 4; BK 10; BK d
20	BK 4; BK b
21	MD 06.14

8.2 Minimumdoelen basisvorming

06.14 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden.

Voetnoot: rekening houdend met concepten van de tweede graad en de context waarin dit minimumdoel aan bod komt.

8.3 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen voeren de basiswerkzaamheden uit bij de voorbereiding van de restaurantdienst.
6. De leerlingen verwelkomen de gasten.
7. De leerlingen bereiden eenvoudige warme en koude dranken en dienen ze op.
8. De leerlingen dienen gerechten op.
9. De leerlingen bereiden de betaling voor.
10. De leerlingen ruimen de tafels af, maken het materiaal en het restaurant schoon na de dienst en bergen het materiaal op.
11. De leerlingen handelen volgens de principes van voedselveiligheid en hygiëne.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Allergenen
- b. Ergonomie
- c. Beveragecost en wastecost (basis)
- d. Infrastructuur, toestellen en materialen
- e. Principes van gastvriendelijkheid, interculturele gebruiken, etiquette (basis)
- f. Productkennis (basis): assortiment, seizoenen, prijs, kwaliteitskenmerken, uitzicht, houdbaarheid, versheid, toepassingsmogelijkheden, plant-based
- g. Restauranttechnieken (basis)
- h. Verkooptechnieken (basis)
- i. Verpakken en bewaartechnieken
- j. Voedselveiligheids-, milieu- en kwaliteitsvoorschriften

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang in de tweede graad	7
2.1.1	Samenhang binnen de studierichting Hulpkelner.....	7
2.1.2	Samenhang met andere leerplannen binnen de finaliteit	7
2.2	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Hulpkelner en het vormingsconcept.....	7
3.2	Krachtlijnen	9
3.3	Opbouw.....	9
3.4	Leerlijnen.....	9
3.4.1	Samenhang in de tweede graad	9
3.4.2	Samenhang met de 3 ^{de} graad.....	10
3.5	Aandachtspunten	10
3.6	Leerplanpagina.....	11
4	Leerplandoelen	11
4.1	Overkoepelende vaardigheden.....	11
4.2	Vaktechnisch handelen in het restaurant.....	13
4.3	Economisch en duurzaam handelen	16
4.4	Voedselveilig en arbeidsveilig handelen	17
4.5	Onderzoekend leren	19
5	Lexicon	20
6	Basisuitrusting	21
6.1	Infrastructuur	21
6.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	22
6.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	22
7	Glossarium.....	22

8	Concordantie	24
8.1	Concordantietabel.....	24
8.2	Minimumdoelen basisvorming	25
8.3	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	25

